

Bero

ULA IRURETAGOIENA

Komunikabideetan behin eta berriz entzun dugu udaldirik beroena igaro dugula eta Euskal Herritik hegoalderako lurretan egon direnen artean ere bai, a ze bero! Iazko lehorte eta bero itogarria ez da aurten errepikatu gurean, gure landa eta basoak gusturago hartuko dute ikasturte hasiera. Baina planetaren tenperatura igoera, nabarmenagoa izan edo ez, larriagoa izan edo ez, gertatzen ari da. Beste eztabaida bat da, ea zerk eragiten duen planetaren berotzea eta nola eragin edo egokitu klimatologia berrira.

Maila domestikoan, klimatologiaren berritasunak presentzia hartzen ari dira. Berriki, etxeen zaharberritzeetan askoren kezka igarri dugu: gure etxeetan aire girotua edo haizagailu finkoen instalazio beharrik sekula bizi izan ez dugun arren, gaualdi itogarrien esperientzia-gorpuztu eta errepikatuek, gehi iragarpen kritikoez, auzitan jartzen dute etxeen tradizioa. Bartzelonako etxe zaharberritzeetan ez dago aire giroturik gabeko planteamendurik, ez dago kuestionamendurik, ur beroa edo berogailuaren behar-maila berdinean kokaturik dago. Baina gurean berritasun itzela da. Eskuko-haizagailuen salmenta altua omen da, aldizkakotasunaren seinale; baina etxea hozteko beharrak instalazio maila hartzen badu, egoera aldaketa baten zantzu argia izango da. Etxeen instalazioak beti gelditzen dira zaharkituak denborarekin, izan teknologia berriztapenagatik edota instalazioen segurtasun maila zorrotzagoak eskatuta. Nola eragintzen duen klimatologiak etxeen arkitekturan, ez du erantzun arkitektonikorik.

Hirietan klimatologiak dagoeneko bere aztarna utzi du: klima-babeseko espazioen sorrera. Hainbat hiriburuetan liburutegi edo kultur-etxe klima-babeserako espazioz hartu dira, beroaldietan babesguneak izateko. Hara kulturak ekarriko duen beste funtzio bat herrigunera. Mediterraneo hirietan gainera, poltsiko-parkeak sortzen ari dira han-hemenka, berdegune freskagarri gisa. Etxeetako egoera jasangarria bilakatuko balitz, agian hiriak babestuko gaitu freskotasun-bunkerretan. ●

Guraso bakarreko familien eskubideak, noizko?

MIKEL GARCIA IDIAKEZ

Ester ama izan berri da eta 16 asteko baimena du haurra zaintzeko. Amabakarra da, Hego euskal herritarra, eta beraz bere umeak ez du bi gurasodun haurren eskubideaz gozatuko: 32 asteko zaintza baimena, bi gurasoen artean. Bakarrik egonda laguntza gehien behar duenari zaintza denbora gutxiago ematen dio legeak, eta diskriminatzailea dela ulertuta, epaitegietara jo duen amabakar batek baino gehiagok lortu du bere baimena 32 astera luzatzea. Duela hilabete batzuetatik, ordea, are gehiago konplikatu da afera eta egosten ari den Familia legean ere zalantza ugari dago oraindik airean.

EAEko Auzitegi Nagusia aitzindaria izan zen 2020an, eta ordutik, justiziara jotzeko baliabide, aukera eta indarrak izan dituzten gurasobakarrek lortu izan dute umea zaintzeko bikotekide biei batera dagokien egun kopuru bera aitortzea. Pentsa, bi gurasodun familietan bat hiltzen bada, bizirik den gurasoak eskubidea du bien baimena hartzeko, "bi gurasoak bizirik balira umeak jasoko lukeen arreta baino txikiagoa ezin baitzaio eskaini umeari", dio Espainiako legeak; argudioak, aldiz, ez du balio bikotekiderik gabe guraso izan nahi dutenentzat.

Martxotik okerrera egin du kontuak: Espainiako Auzitegi Gorenak atzera bota zuen guraso bakarreko familiei baimen bikoitza ematea. Legeak ez duela halakorik jasotzen argudiatuta eskuak garbitu ditu Gorenak, eta aurrekari horrek zail jarri du bestelako epaiak lortzea maila beheagoko epaitegietan. Auzitegi Konstituzionalaren atea jotzen hasiak dira gurasobakarrek eta Europako Justizia Auzitegira jo duenik ere bada, baina bide luzea geratzen da aurretik.

Epaitegietako borrokak azken helburu bat duela diote amabakarren elkar- teek: legeak parekatu dezala bi gurasodun familiek duten zaintza baimena eta gurasobakarrek dutena. Espainiako Gobernuak eskuartearen duen Familia legeak baimena parekatzeko aukera jasotzen zuen lehen zirriborroan, baina koalizio gobernuaren desadostasunek neurria kolokan jarri dute, PSOEko gehiengoaren ustez neurriak kalte egingo liekeelako emakumei lan elkarrizketetan. Izan ere, gurasobakar gehien-gehienak emakumeak dira eta enpresek errezelo handiagoa izango omen dute emakumeak kontratatzeke, aurreikusiz bikotekide gabe haur- dun geratuko bada 32 asteko baimena hartuko duela.

Espainian gobernu berria noiz eratuko zain, Familia legea berrartu ala berria egingo ote duten argitzeke dago, baina gurasobakarrentzako lege propioa eskatzen dute elkar- teek, izan beharko lituzketen eskubide guztiak ongi jasotzeko. Esaterako, Espainiako Gobernuak onartu zuen seme-alabak 8 urte bete arte zortzi asteko baimena har dezaketela gurasoek lanean, zaintzarako, baina hemen ere bi gurasoren artean 16 aste har ditzakete seme-alabaren beharrei erantzuteko, eta gurasobakarrek aldiz, zortzi gutzira. Mahai gainean jarri ohi den beste diskriminazio bat da bi guraso eta bi seme-alaba dituzten familietan, gurasoetako bat alargun geratzen bada familia ugaritzat jotzen dela automatikoki (horrek dakartzan hobariekin), baina bi seme-alaba eta guraso bakarra dituen familia ez da familia ugaritzat hartzen.

Ipar Euskal Herrian egoera ez da hobe, eta diputatu batek lege proposamena egin berri du Frantziako legebiltzarrean, gurasobakarren zaintza baimena bi gurasoenarekin parekatu dadin.

Finen, familia eredu nuklear eta tradizionala saritzen (eta gainerakoak zigortzen) duen sistema indartzen jarraitzen dute egungo lege eta ebazpen judizialek. Eta batez ere, haurra kaltetzen dute, haren eskubideak urratzen, atxikimendu gehien duen pertsonarengandik zaindua izateko denbora murrizten, zer eta hain funtsezko diren lehen hilabete horietan gainera... soilik familia batean eta ez beste- tan jaio direlako. ●